

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Strijdt om in te gaan

Lucas 13 : 23—30.

Voor enige weken sprak ik een niet-vrijgemaakte broeder die meende, dat vrijgemaakten en niet-vrijgemaakten elk één zijde van de waarheid verdedigden. Wij zouden de nadruk leggen op Fil. 2 : 12 : „Werkt uw eigen zaligheid met vreze en beven“. Zij anderzijds zouden alle klem leggen op Fil. 2 : 13 : „Want het is God, die in u werkt beide het willen en het werken naar zijn welbehagen“. Beide waren volgens hem éénzijdig. Ze moesten nodig weer bij elkaar komen om dan samen het evenwicht te bewaren. Volgens mijn zegsman ontbrak in de preken in de gebonden kerken veelal de vermaning en de waarschuwing. Terwijl bij ons vermaning en waarschuwing vrijwel het één en al waren.

Ik kan mij niet voorstellen hoe iemand, die werkelijk de formules van 1944—46 „geloof“, nog met ernst kan vermanen en waarschuwen. Of het in de gebonden kerken wel gebeurt kan ik niet beoordelen. Maar wat ons betreft, het zou niet goed zijn wanneer alleen maar gehamerd werd op het : „werkt uw eigen zaligheid met vreze en beven“. Ik denk trouwens ook niet dat dit zo is. We kunnen immers onze zaligheid alleen maar voltooien en afwerken, omdat het God is die in ons werkt het willen en het werken naar zijn welbehagen. Gods werk is de grondslag van ons werk. Alleen in volstrekte afhankelijkheid van God, die altijd door in ons leven werkt, kunnen wij onze zaligheid werken. En we moeten het ook.

We doen er niet goed aan te spreken van twee zijden van de ene waarheid, die mekaar wat in evenwicht moeten houden. Het is immers niet zo, dat God 50 % doet en dat wij 50 % doen. Maar het is God die alles werkt wat er te werken is tot onze zaligheid, voor 100 %. Maar wij zijn ten volle verantwoordelijk voor wat wij doen en laten, en moeten voor 100 % ons inspannen voor het werken van onze zaligheid. Wie de HERE kent, weet en erkent dat God alles doet. Maar die weet zich ook ten volle verantwoordelijk en zal z'n zaligheid werken met vrees en beven.

Nu kunnen we niet altijd alles van de weg en het werk der zaligheid zeggen. Dat hoeft ook niet. Het is best mogelijk eens te preken over een tekst, waarin alleen maar Gods werk geroemd wordt. Dan hoeft de prediker er niet breedvoerig bij stil staan, dat deze alwerkzaamheid van Gods genade onze zelfwerkzaamheid niet opheft.

Ook is het best mogelijk eens te preken over een tekst of schriftgedeelte, waarin we vermaand worden toch onze zaligheid te werken. Dan is het niet nodig er breed bij stil te staan, dat het de HERE is die alles geeft en alles doet. Dat weet de gemeente van Christus toch wel?

En ze vertrouwt toch wel van de dienaar des Woords, dat hij het ook wel weet en belijdt en gelooft?

⊙

Als we bijv. spreken over bovenstaand schriftgedeelte dan moeten we ons daaraan maar houden. Dat moet ook maar in een preek gebeuren. Er zijn christelijke gemeenschappen waar men dit niet zou waarderen. Geen preek is goed of er moet over verkie-

zing en verwerping zijn gesproken. En geen preek is af of er moet in gezegd zijn, dat het heil maar voor weinigen is.

Maar de Here Jezus heeft soms een hele tijd gesproken om z'n hoorders in beweging te zetten, zonder daarbij opzettelijk te zeggen, dat een mens zonder Hem en zonder Gods genade niets kan doen.

Zo deed hij in Lucas 13 : 23—30.

Iemand zeide tot Hem : „Zijn er ook weinigen, die zalig worden?“

Hij zal wel als antwoord verwacht hebben : „Ja broeder, het getal der geredden is maar heel klein“.

De Heiland gaat over deze vraag niet discussiëren.

En dat moeten wij ook maar niet doen. Soms werden er duizenden op één dag aan de gemeente toegevoegd. Hand. 2.

Soms geloofden er op de prediking maar een paar mensen. Zoals in Athene : Dionysius de Areopagiet en een vrouw Damaris en nog enkelen. Hand. 17.

En Openbaringen spreekt ons van een schare die niemand tellen kan. Openb. 7.

Maar hoevelen of hoe weinigen dat precies zijn, dat weet geen mens.

Dat behoort tot de verborgen dingen, die voor de HERE zijn.

Zouden we ons er niet in verheugen als miljoenen gered worden?

Maar het voornaamste is, dat we doen wat de Here Jezus beveelt : Strijdt om in te gaan.

De vraag kan opkomen of dat nu nog wel voor ons allen geldt.

Wie oprecht in de Here Jezus gelooft is toch in het Koninkrijk Gods?

Maar als dit waar is — en het is echt waar — moeten kinderen des Koninkrijks dan toch nog strijden om in te gaan?

Inderdaad, dat is ook waar. Wie denkt, dat kinderen des koninkrijks niet meer strijden moeten om in te gaan, die heeft het erg mis.

We kunnen voor Gods genade niet strijden. Ze wordt ons gegeven.

Maar als we door Gods genade behouden zijn, dan begint de strijd eerst recht. Om namelijk in te gaan in het volkomen rijk van Christus, dat komt aan het einde der dagen.

De poort die eng is en waardoor we moeten ingaan, staat om zo te zeggen over heel ons leven. En de strijd om in te gaan duurt heel ons leven.

Opdat we in het uur van onze dood of bij de wederkomst van Christus mogen ingaan, om daarna altijd bij de Here te zijn.

Volgens de Schrift is het zó : We zijn er en we zijn er nog niet.

We zijn verlost... maar voor de definitieve verlossing moeten we strijden.

We zijn kinderen Gods... maar we moeten ons leven lang strijden om als kinderen Gods geopenbaard te worden aan het einde der dagen.

We zijn met Christus gestorven en begraven... en we moeten nog doden onze zondige leden.

De Geest heeft ons levend gemaakt... en we moeten worstelen om naar de Geest te wandelen.

De gelovigen zijn erfgenamen der be-

lofte... maar ze moeten vechten om de beloofde erfenis in eeuwig bezit te krijgen.

⊙

Maar wat is dat eigenlijk : strijden om in te gaan?

Het zou wel eens kunnen zijn, dat lang niet alle lezers daarvan een duidelijke voorstelling hebben.

Is het een worstelen met de twijfelvraag of we wel zalig worden?

Is het een strijd om te komen tot het geloof?

Is het een strijden in het gebed om Gods genade?

Het komt me voor, dat het antwoord duidelijk is : We moeten strijden tegen de zonde. Worstelen om ons vrij te houden van de ongerechtigheid. Want velen krijgen later van de Heer des huizes te horen : „Wijkt van mij af, alle gij werkers der ongerechtigheid“. vs. 27.

Ze hebben wel in tegenwoordigheid van Jezus gegeten en gedronken en ze hebben Hem horen leren op de straten.

Maar ze hebben de hand niet afgekapd en het oog niet uitgetrokken, dat hen tot zondigen verleidde.

Ze hebben mogelijk wel lange gebeden opgezegd, maar de vrouw van de naaste begeerd of onteerd.

Ze hebben hun naaste niet liefgehad, maar hem gehaat.

Daarom zullen ze in de dag der dagen, als de Here wederkomt en de deur der genade gesloten is, worden afgewezen als werkers der ongerechtigheid.

Strijden wij om in te gaan? Of onttrekken wij ons aan de strijd?

Het is misschien wel goed, dat we voor ons zelf antwoord geven op de vraag waartegen we strijden. Als iemand dat niet weet, dan strijdt hij ook niet.

Strijdliedereën zingen is gemakkelijk genoeg. Vijanden in een redevoering en op een vergadering verslaan is niet moeilijk.

Maar de strijd tegen eigen vlees is zwaar en toch heerlijk. En de strijd tegen de Mammon is lastig. Welgelukzalig als we de echte strijd kennen. En we eens mogen zeggen aan het einde van ons leven : „Ik heb de goede strijd gestreden. Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid“.

H. J. JAGER.

UIT DE INHOUD:

<i>Strijdt om in te gaan</i>	H. J. J.
<i>Moeten christenkinderen eerst Geloofsbelijdenis afleggen, alvorens gedoopt te mogen worden?</i>	C. V.
<i>Het is religie</i>	C. V.
<i>Mijn zoon, geef Mij uw hart</i>	J. B.
<i>Wereldgelijkvormigheid</i>	J. Stw.
<i>Economische aspecten (II)</i>	P. G.
<i>Einde van een Kuyperiaanse wereld</i>	G. P.
<i>Uit de praktijk der godzaligheid</i>	D. v. D.
<i>Kamperen (3)</i>	G. de L.
<i>Van hier en ginds</i>	
<i>Kerknieuws</i>	

Moeten christenkinderen eerst geloofsbelijdenis afleggen alvorens gedoopt te mogen worden?

V. (Slot)

We keren thans terug tot de voornaamste bezwaren, die er bij sommigen reeds in de 16e eeuw waren gerezen tegen het dopen van kinderen. Zij wezen er ten 1ste op, dat er in het N.T. nergens een uitdrukkelijk gebod is: doop de kinderen. En ten 2de wezen zij erop, dat men volgens Christus pas gedoopt mocht worden na onderwijs en geloofsbelijdenis.

Over het eerste bezwaar.

Men wijst er op, dat de Schrift nergens een uitdrukkelijk bevel tot het dopen van kinderen bevat.

Wij antwoorden hierop tweërlei.

In de eerste plaats, dat men deze zelfde redenering nu ook eens moet toepassen op andere dingen. Zo lezen we b.v. in de Schrift ook nergens, dat aan het Avondmaal moet worden deelgenomen door vrouwen. Ook niet, dat daaraan ooit is deelgenomen door vrouwen. Welnu, omdat daartoe een uitdrukkelijk gebod ontbreekt, mogen onze vrouwen en meisjes dus geen avondmaal vieren. Wie zou deze redenering voor zijn rekening nemen? Maar waarom dan wel dezelfde redenering toegepast op onze kinderkens? Maar in de tweede plaats antwoorden wij: Was zulk een gebod, dat ook de kinderen gedoopt moesten worden, te verwachten? Was het niet totaal overbodig? Is juist het ontbreken ervan — wat wij gaarne erkennen — niet het beste bewijs, dat het voor de apostelen van Christus vanzelf sprak, dat niet alleen de ouders, maar ook hun kinderen moesten worden gedoopt? Als geboren Joden hadden zij immers van jongsaf nooit anders geweten dan dat nalatigheid inzake het ingangssacrament der besnijdenis grote zonde was. Zie artikel III. Nu werd die bloedige besnijdenis vervangen door de doop. Ging daarmee de eis, dat men het sacrament der kinderen niet verwaarlozen zou, ook niet meteen over naar het N.T.? Wanneer is dat gebod opgeheven? Waren trouwens die kinderen niet evengoed heilige leden der kerk als de kinderen van de Hebreëen? Hierin was toch niets veranderd? Alleen liep het met de doop zelfs nog veel vlotter. De besnijdenis kon uiteraard alleen maar aan iemand worden verleend, die een mannelijk lid had. Maar nu deze instelling vervangen was door de doop en dus ook personen van het vrouwelijke geslacht het ingangssacrament ontvangen konden en moesten, nu sprak het voor de apostelen zo vanzelf, dat ook de kinderen dit ingangssacrament des doops ontvangen moesten, wanneer hun ouders van het heidendom tot Christus' kerk kwamen, zó vanzelf, dat zij er niet met een woord over spraken. Of zouden soms de gezinnen van Cornelius Hand. 10 : 48, Lydia 16 : 15, de stokbewaarder 16 : 33 en Stefanus 1 Cor. 1 : 16 toevallig alle kinderloos zijn geweest?

Op dit eerste bezwaar antwoorden wij dus: Wijst U ons eens aan, waarom zulk een uitdrukkelijk bevel tot het dopen van kinderen te verwachten was bij mensen als de apostelen, die van jongsaf hadden geleerd, dat verwaarlozing van het ingangssacrament der kinderen grote zonde was. Wijst U ons eens aan, dat dit gebod is opgeheven. Onzes inziens zal niemand hiertoe in staat zijn en dus blijven wij geloven, dat de doop der kinderen niet alleen maar geoorloofd is, maar zelfs uitdrukkelijk geboden.

Wij geloven, dat verwaarlozing van de doop der kinderen ook heden nog grote zonde is. We hopen, dat men deze ernstige woorden van ons in liefde moge aannemen. Ze zijn niet geschreven om te beledigen, maar omdat wij dit als de lijn van Gods bevel zien voor Zijn kerk in O.T. en N.T.

Over het tweede bezwaar.

Men wijst er ook op, dat onze Zaligmaker gezegd heeft: Gaat dan heen, predikt het evangelie, geeft onderwijs. En als men gelooft

dan mag men gedoopt worden, Matth. 28 : 19, Marc. 16 : 16.

Wij antwoorden ook hierop tweërlei. In de eerste plaats, dat ook deze redenering weer niet aanvaardbaar is. Zij zegt immers: Wie niet gelooft, mag ook niet gedoopt worden. Kinderen geloven niet. Dus mogen zij niet gedoopt worden. Welnu, laat men op deze manier nu ook eens tewerk gaan bij het lezen van andere Schriftplaatsen. Zo zegt de apostel b.v. in 2 Thess. 3 : 10: Wie niet werkt, zal ook niet eten. Welnu, kinderkens werken niet. Dus zullen kinderkens ook niet eten. Ik denk, dat iedereen terstond zal zeggen: Maar U moogt van zo'n tekst niet zo'n generaliserend gebruik maken. Dat meen ik ook. Maar waarom dan ook niet deze voorzichtigheid betracht bij Matth. 28 : 19 en Marc. 16 : 16? Er waren toch genoeg Schriftplaatsen, die ons dezelfde redenering ook al verboden, b.v. Rom. 14 : 23 (Wat uit het geloof niet is, is zonde. Kinderen geloven nog niet. Dus wat kinderkens doen, is zonde). 1 Joh. 5 : 10 (Wie God niet gelooft, maakt Hem tot een leugenaar, Een baby gelooft niet. Dus elke baby maakt God tot een leugenaar). Zou tegen zulk Schriftlezen geen storm van verontwaardiging opgaan? En terecht. Maar mogen wij dan ook van onze zijde eens om voorzichtigheid vragen bij het lezen van Matth. 28 : 19 en Marc. 16 : 16? Want — en dit antwoorden wij in de tweede plaats — wij zijn oprecht van mening, dat deze Schriftplaatsen in het geheel niet het oog hebben op kinderkens, maar op volwassenen. Onze Zaligmaker beval immers Zijn apostelen, dat zij het evangelie zouden gaan prediken. Aan wie? Aan alle schepselen (ktisis), Marc. 16 : 15. Jawel, maar dat betekende natuurlijk niet aan alle vissen en vogelen, maar aan alle mensen. En dan bedoelde onze Heere natuurlijk zelfs ook nog weer niet, dat men zou gaan prediken bij de wiegjes en ledikantjes van kleine mensjes, van kleine kinderkens, maar zou spreken tot de volwassenen. Is het eigenlijk niet totaal overbodig zulke dingen op te merken? Maar waarom heeft men zulke Schriftplaatsen dan naar voren gebracht, wanneer het ging over de vraag of Christenkinderen moeten gedoopt worden? Want onzes inziens spreken deze Schriftplaatsen niet over kinderen, maar over volwassenen. Inderdaad moesten dezen eerst het evangelie aannemen alvorens te mogen worden gedoopt. Zeer zeker.

Maar hoe men dan met kinderkens had te

doen, dit was zulk een eenvoudige vanzelfsprekende zaak voor zulke geboren Joden als de apostelen waren, dat zij niet gearzeld hebben de kinderkens der kerk evengoed heilig te noemen als hun ouders en met hen te knielen en te bidden en hen aan te spreken in hun brieven.

En zullen zij dan hebben durven nalaten hun het sacrament te geven, dat nu door Christus' zoendood voor de besnijdenis in de plaats gekomen was? Zullen zij nooit gedacht hebben aan Gods vloek over hen, die meenden tot de kerk te kunnen behoren zonder 't ingangssacrament? Gen. 17 : 12, 13, 14, Ex. 12 : 48. Zullen zij nooit hebben gedacht aan Mozes, die bijna het leven verloor, omdat zijn kind zonder teken en zegel van de belofte Gods gebleven was? Ex. 4 : 24—26.

Zouden zij tot elkaar gezegd hebben: Pas op, zonder uitzondering, eerst geloven dan pas dopen? Zou dat voor hen een wet als van Meden en Perzen geweest zijn? Maar waarom had God Zich daaraan dan zelf totaal niet gestoord bij de besnijdenis? En hiervoor was nu de doop in de plaats gekomen.

Wanneer wij nu alles nog eens overzien, menen wij niet beter te kunnen doen dan aan de Christenen, die binnen en buiten Europa voortgaan te menen, dat de kinderdoop niet door God bevolen is, te verzoeken, dat zij zich niet langer laten beïnvloeden door een gedachtengang van Europese en, wat heel wat erger is, van Roomse oorsprong. Zonder erg is iedereen kind van zijn ouders, zijn omgeving, zijn tijd.

Want dat Christenkinderen heilige kinderen zijn — het is de schuld van de Roomse kerk, dat dit in Europa en daarna ook elders veelszins vergeten is.

En dat men iemand nimmer dopen mag dan na voorafgaande geloofsbelijdenis — het is de schuld van het dwaze conservatisme der Roomse kerk, dat dit in Europa en daarna ook elders nog maar al te zeer wordt geloofd.

Ik hoop, dat de niet-inheemse Protestantenvan Nieuw Guinea, voor wie ik deze artikelen het eerst schreef, wijzer mogen zijn dan hun voorouders, die eertijds ook hier in Europa woonden en ik hoop bovenal, dat de Christenen uit de volkeren der overige werelddelen niet nodeloos zullen behoeven te zuchten onder een erfstuk van Roomse oorsprong, dat reeds lang in het museum voor kerkelijke oudheden had behoren te zijn bijgezet.

C. VONK.

het is religie!

Wie wilde kon een paar weken geleden door de radio luisteren naar allerlei stemmen, welke geklonken hebben op het congres van de Partij van de Arbeid.

Wie dat deed zal ongetwijfeld geboeid zijn geworden door de openingsrede van de voorzitter van deze partij: Evert Vermeer.

Want zijn rede was knap. Ze was uitstekend opgebouwd en werd bezielde voorgedragen. Rustig, beheerst, sprak hij de opeenvolgende pericopen uit. Men voelde: hier is een man aan het woord. Een, die spreekt uit een rotsvaste overtuiging, gegrepen door een ideaal dat hem geheel en al beheerst.

Het is, geloof ik, goed voor enkele passages van deze rede aandacht te vragen. Want daarin kreeg wat deze spreker, en zoals van zelf spreekt ook zijn geestverwanten, bezielde een duidelijke, concrete gestalte.

In Het Vrije Volk werd van deze rede o.a. dit weergegeven: „Fel verwierp de spreker de opvatting van politieke tegenstanders als zou de Partij van de Arbeid slechts een zakelijke overeenkomst zijn van mensen, die slechts kunnen denken in politieke termen. Doorbraakpartij zijn, wil niet zeggen: de geestelijke vraagstukken ontlopen; en het

wil zeker niet zeggen: de geestelijke achtergrond van politieke oplossingen miskennen of voorbijgaan”.

Deze woorden zijn negatief. Ze zeggen immers wat Vermeer en de zijnen niet willen. Maar de strekking ervan is zeer positief. Want ze verzekeren, dat heel het politieke streven van de P.v.d.A. gedragen, doorgloeit, wordt door geestelijke overtuigingen; dat ze de politieke vormgeving zijn van diepere, geestelijke werkelijkheden, waaruit ze opkomen, waardoor ze worden gevoed en waarvan ze die elektriserende macht ontvangen welke ze op tienduizenden uitoefenen. Van geestelijke neutraliteit is dus in dat politieke streven geen sprake!

Deze woorden van de partijvoorzitter van de P.v.d.A. verbazen uiteraard niemand, die de Schrift ook hierin gelooft, dat uit het hart de uitgangen des levens zijn. Dat het „leven” van een mens zijn naar buiten gekeerde hart is. En dat in het hart de religieuze beslissing valt, welke zich concretiseert in het geloof in de levende God, of het zich restloos overgeven aan dat wat niet God en dus afgod is. Maar dat „geloof” kwam in deze rede wel zeer krachtig tot uitdrukking.

In de loop van de rede trad deze religieuze overtuiging steeds duidelijker aan het licht en kreeg zo voortdurend scherper vorm en helderder kleur.

Vermeer zei o.a.: „Een hervormingspartij zonder meer — dat wil zeggen: een partij, welke zich uitsluitend beperkt tot de strijd voor politieke en sociaal-economische **hervorming** van het bestaande — is de Partij van de Arbeid beslist **niet**. Zij wil immers de huidige maatschappelijke verhoudingen omzetten **in die van een socialistische maatschappij-opvatting**”. En voorts: „Ten slotte moet een socialistische partij zich inzetten voor het tot stand komen van een **wereld-gemeenschap**”.

In deze woorden komt de „geestelijke achtergrond”, het religieuze motief van het streven der P.v.d.A. wel bijzonder duidelijk naar voren. Die wordt hier immers omschreven als „de socialistische maatschappij opvatting”. Deze „opvatting”, deze idee, deze geestelijke werkelijkheid, beheerst allen die bewust lid-zijn van de P.v.d.A. Deze „opvatting — mét, zoals vanzelf spreekt, de aan haar volstrekt inhaerente opvatting omtrent de mens en wat deze kan en móet en zál bereiken in eigen kracht.

Hoe door en door religieus het lid-zijn van en het meewerken aan de P.v.d.A. is, bleek vooral uit het indrukwekkende slot van Vermeers betoog. Hij zei daarin namelijk: „Toen wij tot de Partij van de Arbeid toetraden deden wij een **keus(!!!): wij willen een socialistische maatschappij**. Dat was niet de keuze voor de gemakkelijkste weg, maar juist daardoor krijgt ons werken kleur en inhoud. Moge dit congres ons nieuwe bezieling geven. **Wij hebben nog steeds een wereld te winnen!**”

Inderdaad, het bewust lid zijn van de P.v.d.A. ligt verankerd in een **keuze**, een **religieuze beslissing**, een **geloof**. En het doel ervan en het winnen van een wereld — maar: zonder God!

Vermeers woord was een **geloofsbelijdenis**.

Toen ik deze woorden van Vermeer hoorde herinnerde ik me opeens een aangrijpende passage uit het prachtige boek van Denis de Rougemont „Een jaar in het derde rijk”.

Deze beschrijft daarin op een indringende wijze een massale vergadering waarin Hitler optrad. En als hij dat gedaan heeft gaat hij zo verder: „Ik heb het begrepen. Men kan het niet begrijpen dan door een bijzonder soort huivering en hartklopping — terwijl de geest niettemin helder blijft. Wat ik thans gevoel is wat men de **heilige schrik** moet noemen. Ik dacht op een massameeting te zijn. **Maar zij vieren hun eredienst**. En het is een liturgie, die zich afspeelt, de grote sacrale eredienst van een religie, waartoe ik niet behoor — en die mij verplettert en mij afstoot met veel meer kracht dan al deze afschuwelijk gespannen lichamen. Ik ben alleen en zij zijn allen tezamen”.

Neen, er is geen haar op mijn hoofd, dat er aan denkt de P.v.d.A. met een Nazi-partij te vergelijken, of het congres van Den Haag met een monster-meeting van bruinhemden. Dat zou een krenkende onrechtvaardigheid zijn. Maar in één ding raken zij elkaar tóch: Want ook in de rede van Vermeer openbaarde zich een **religie**, een **godsdiens van het hart**. Ook in wat de P.v.d.A. wil, openbaart zich een in het hart gewortelde religieuze overtuiging. Het is de manifestatie van een ideologie, namelijk die van een socialistische maatschappij, die van een nieuwe, heel de mensheid omvattende, religieuze „gemeenschap”. En het partijcongres was in de grond der zaak een eredienst daarvan!

Terwijl nu op het congres van Den Haag de eredienst van deze religie-der-nieuwe-gemeenschap werd „gevierd”, vergaderden op de vooravond daarvan in een gemeenschappelijke samenkomst P.v.d.A.-leden van de rooms-katholieke, de humanistische en de protestantse werkgemeenschap van deze partij. Zij legden daarin volgens Het Vrije

Mijn zoon, geef Mij uw hart

van Willem de Mérode

De zomernacht werd zwart,
Toen, zacht en duidelijk klonk er
Een klare stem door 't donker:
Mijn zoon, geef Mij uw hart!

Ik aarzelde.... verward....
Was het de wind die zoeide?
En weer zei, maar bedroefder,
De stem: geef Mij uw hart!

Ik wrong mij op den grond,
Tot ik de woorden vond:
Heer, 't moet door U genomen!

En nog eens overviel
Die stille stem mijn ziel:
Daartoe ben ik gekomen.

Uit: *De Stille Tuin* (1933); *Gedichten II* (1952), 137.

Dit gedicht is ouder dan het vorige; en feller, bewogener, in zoverre het op het eigen ik betrokken is. Ook hier blijft het Jabbok-verhaal van een zeer bepaald tijdstip in het leven van den dichter ons verborgen. Het gaat u en mij niet aan; het is ook niet belangrijk. Dat is maar één ding: de overweldiging, zo maar, door het nodige machtswoord van Hem, Die Vader bleek toen het in en om hem stikdonker was geworden.

De natuur fungeert hier als zinnebeeldige achtergrond voor de levenservaringen. De zwarte zomernacht voor de duisternis die de ziel heeft overvallen. De zovende wind — een onberekenbaar roepteken uit een onbepaald gebied — voor de eerst in verwarring onbegrepen geachte stem, die klonk door dat donker.

De dialoog, in zijn strenge evenwichtigheid, is de gestileerde verbeelding van het in het hart gegrepen worden door de bijbelse boodschap, in een begenadigd ogenblik. Het driemaal roepen van Samuël vindt in deze stilering een gevarieerde parallel. Daar doorheen gewerkt is de gedachte aan het bedroeven van den Geest door de aanvankelijke aarzeling, na al wat er is voorafgegaan (wat dat dan ook zij geweest) —: „en weer zei, maar bedroefder....”. En naar het eind het verslagen worden door de volstrekte genade van een goddelijk geven en nemen, na de uit het stof gestamelde woorden van onmacht. Dat alles verhuld in de beeldspraak der bevinding.

J. BOSCH.

Volk „getuigenis” af van hun „onwrikbaar geloof” — men lette op de zeer juist gekozen religieuze termen welke men in dat verband gebruikte — aan het politieke program van de P.v.d.A. Het program, dat naar de eigen woorden van Vermeer gedragen wordt door de „geestelijke achtergrond” van de nieuwe socialistische maatschappij- en gemeenschapsideologie.

Alle drie sprekers — een predikant, een roomse en een humanist — welke daar het woord voerden, zo schreef Het Vrije Volk „legden de nadruk op de gevoelens van solidariteit bij het streven naar een betere maatschappij, die hen bezielen ondanks de uiteenlopende wereldbeschouwelijke achtergrond”.

Ds Ruitenberg — een bekend Hervormd predikant — deed dat aldus: „De Partij van de Arbeid is geen ideologische partij, maar een partij voor de verwezenlijking van socialistische doeleinden, voor ordeningen van staat en maatschappij. Zij zit niet verankerd aan een bepaalde geestelijke stroming. Zij is een strijdgemeenschap. En haar papieren staan sterk, want de situatie waarin andere partijen groot werden is er niet meer!”

Zo sprak een hervormd predikant. Maar men behoeft niet bijzonder scherpziend te zijn om de diepe en onoverbrugbare kloof te ontdekken, welke gaapt tussen zijn woorden en die van Vermeer. Het ja van Vermeer — wél een religie, wél een ideologie — en het neen van Ds Ruitenberg — géén ideologie, niet verankerd in een geestelijke stroming, staan scherp tegenover elkaar.

Alleen met ontroering en schrik ziet ieder die uit de Schriften leeft deze predikant en zijn geestverwanten optrekken in het leger dat strijdt voor de verwerkelijking van de P.v.d.A.-ideologie. Want hij ontdekte daarin een nieuwe vorm van een oud en katastrofaal

verschijnsel, dat de kerk van Christus door alle eeuwen heen reeds zo onnoemelijk veel kwaad heeft gedaan. We hebben daarin immers te doen met een poging om een synthese tot stand te brengen tussen het Evangelie en een streven dat opkomt uit de natuurlijke mens. Er is hier een belichaming van de oude waan, dat het Koninkrijk Gods kan versmolten worden met een of andere menselijke, al te menselijke afgoderij. Naar datzelfde procedé heeft vroeger de infiltratie van de griekse geest en later b.v. de ideologie van de Aufklärung, de kerk aan de rand van de afgrond gebracht.

Toen Denis de Rougemont het verhaal van de massameeting welke hij meemaakte, aan zijn vrienden in Frankrijk zond, voegde hij er dit slot aan toe: „Christenen keert terug naar uw catacomben! Uw „godsdiens” is overwonnen, uw bescheiden ceremoniën, uw kleine bijeenkomsten, uw slepend gezang, dat alles zal weggevaagd worden. Gij zult alleen het geloof overhouden. Maar de ware strijd begint daar”.

Neen, ik denk er weer niet aan, dit woord zonder meer in verband te brengen met de P.v.d.A. en haar ideologie. Ook dat zou een krenkende onrechtvaardigheid zijn. Maar op één ding wil ik toch wijzen. Namelijk dit: in dezelfde mate als deze ideologie de harten vervult en overwint zal voor het gelóof naar de Schriften geen plaats meer zijn.

En voorts: ook ten aanzien van de P.v.d.A. en haar ideologie geldt: in het geloof in de levende God en de Christus der Schriften en het Koninkrijk Gods, zoals dat in Christus gekomen is en komt, begint de ware strijd tegen deze — evenals tegen alle — ideologie.

C. V.

WERELD-GELIJKVORMIGHEID

I.

Het woord wereld-gelijkvormigheid bevat het woord gelijkvormigheid. Dit woord heeft in de meetkunde een scherpomlijnde betekenis. Twee figuren kunnen op drie wijzen op elkaar gelijk zijn. Ze kunnen evengroot zijn van oppervlak of gelijk. Ze kunnen dezelfde vorm hebben, maar niet evengroot zijn. En ze kunnen zowel gelijke groot zijn alsook gelijk van vorm, dan zijn ze identiek of congruent.

Een cirkel en een vierkant van elk één vierkante meter oppervlak noemt men **gelijk**, maar nimmer gelijkvormig en ook nimmer identiek. Alle cirkels onderling zijn wel **gelijkvormig**, evenals alle vierkanten onderling. **Identiek of congruent** zijn ze echter pas als het geheel gelijke cirkels of geheel gelijke vierkanten zijn, bijvoorbeeld: alle cirkels met een straal van 10 cm. of alle vierkanten met een zijde van één meter.

Gelijkvormigheid van twee zaken houdt dus geen gelijkheid in, veelal is juist de één een verkleinde copy van de ander.

Het woord gelijkvormigheid kan men ook verduidelijken door op het werk van een vormgever van beroep, een beeldhouwer, te letten. Deze formeert een ontwerp in klei, maakt er een gipsen afgietsel en vergroting van en hakt daarna het uiteindelijke beeld. Zo was het bij het beeld voor Rotterdam van Zadkine ook. Ieder kende reeds het beeld voor het werd gegoten, want er waren verschillende gipsmodellen van. Al deze modellen waren gelijkvormig, maar verschilden in grootte en materiaal van het eigenlijke beeld.

Gelijkvormigheid houdt dus ook hier niet noodzakelijk gelijkheid in, komt zelfs veelal voor als **verkleinde copy in ander materiaal**.

Indien de apostel Paulus vermaant dat wij niet wereld-gelijkvormig moeten worden, dan wordt de vraag niet onder ogen gezien of wij misschien ook gelijk aan de wereld zijn. Vooralsnog zijn „wij” en „de wereld” verschillende groepen. „Wij”, dat zijn gedoopte verbonds-kinderen. Ons leven mag niet een wereldse gestalte aannemen, laat staan geheel gelijk worden aan het leven van de wereld. We moeten integendeel aan het beeld Gods, dat is Christus, gelijkvormig worden. Christus Jezus moet gestalte in ons verkrijgen.

In het woord wereld-gelijkvormigheid ligt dus de erkenning van een belangrijk verschil. Maar juist omdat wij volgens onze roeping niet van deze wereld zijn, ligt een ironisch getinte vermaning in dat woord. Namaak op verkleinde schaal heet ons pogen om in de wereld een goed figuur te maken, cultuur van het tweede plan is het werk van hen die zo graag met „de” cultuur „meedoen”.

II

Wie het vraagstuk van de wereld-gelijkvormigheid aan de orde stelt, spreekt over een probleem in **christelijke kring**. De wereld is niet wereld-gelijkvormig, maar identiek met zichzelf. Wereld-gelijkvormigheid treedt op in een kring die zelf de wereld niet of nog niet is. Als wij het thema van de wereld-gelijkvormigheid aan de orde stellen, dan gaat het daarin over de interne situatie, dan bezint men zich op de stand van zaken in eigen huis.

Het is van groot nut om de stand van zaken eens op te nemen. De maatstaf der wereld-gelijkvormigheid geeft daarbij slechts aan hoever men de verkeerde weg is, opgegaan. De goede weg is daarbij nog ongenoemd gebleven. De maatstaf der wereld-gelijkvormigheid in eigen kring gaat van de eenheid uit, die wereld heet. Behalve dat deze eenheidsmaat zeer wisselend van karakter is, is het een onwettige maat. We hebben ons leven niet te toetsen aan de min of meer optredende wereld-gelijkvormigheid. De juiste probleemstelling is of we eigen taak en vormgeving van ons leven verstaan en betrachten.

Wereld-gelijkvormigheid is niet direct een

vraagstuk van zijn of ontologie, noch van geloof of theologie, noch een hoofdstuk uit de kennisleer. Het is primair een vraagstuk betreffende ons handelen, het is een hoofdstuk van de **ethiek**.

Ethiek wordt op verschillende wijzen beoefend, maar voor christenen mag de ethiek ten principale slechts gebaseerd zijn op Gods geboden. Ons handelen mag niet eigenmachtig zijn, noch slechts voorgeschreven worden door traditie, zede of door enige menselijke macht van staat of kerk. Gods gebod staat hier altijd boven welke menselijke bepaling dan ook.

Als hoofdstuk van de ethiek krijgt het onderwerp wereld-gelijkvormigheid opnieuw een plaats aan de negatieve zijde. Primair gaat het om Gods gebod in deze tijd en dan blijft er nauwelijks tijd over om aandacht te schenken aan de wereld-gelijkvormigheid in eigen kring. Slechts mensen, die geen christelijk ideaal nastreven en hun taak niet meer zien, komen in de greep van de wereld-gelijkvormigheid en zij hebben de tijd tevens om zich daarover te verontrusten.

In plaats van zich te bezinnen op deze wereld-gelijkvormigheid in onze kring, doet men beter met het verstaan van de eigen, christelijke taak en het volgen van het eigen, christelijke ideaal. Misschien dat de wereld daardoor nog eens zich gaat bezinnen op haar christen-gelijkvormigheid. Want al is dat geen gebruikelijk woord, de zaak bestaat en heeft al eeuwen bestaan. De West-europese samenleving, zelfs de wereldhuishouding is ook vandaag nog gekenmerkt door verschillende christelijke vormen.

Het kan echter nodig zijn om in eigen kring de wereld-gelijkvormigheid aan de orde te stellen!

III.

Wie ter bestrijding van de wereld-gelijkvormigheid het beeld van **toerist en pelgrim** uitwerkt, wijst op enkele belangrijke verschillen. De toerist gaat het om het genieten; het weer en de omstandigheden bepalen zijn doen en laten; hij vindt zijn doel in zichzelf. Maar de pelgrim heeft een ideaal dat in de verte wenkt en hij gaat er door weer en wind recht op af. Hij heeft stijl in zijn leven en hij doet een appèl horen: Kom ga met ons en doe als wij!

Toch dient het beeld van de pelgrim aangevuld met dat van de kolonist, zoals Paulus het beeld van de kolonist geeft in de brief aan de Romeinse kolonie in Macedonië: Philippi. Voor de pelgrim is dit leven maar een last, een woestijn waar hij doorheen moet. De kolonist echter werkt hier op aarde omdat eens alles hier hemels gebied zal worden. De kolonist heeft ook zijn hart aan Jeruzalem verpand, zijn leven echter is geen doortocht naar die stad, maar een voorbereiding van de invasie hier beneden van die stad met al haar macht en glorie. De pelgrim zingt: hier beneden is het niet, maar de kolonist vult aan: hier beneden komt het zeker.

Het beeld van de **kolonist**, vergeleken met de **emigrant**, is duidelijker en juist dan het beeld van de pelgrim en de toerist. De emigrant stamt evenals de kolonist uit het hemels vaderland, uit Jeruzalem dat boven is. Maar de emigrant gaat de taal van de wereld spreken, hij neemt de gewoonten van de wereld over en de nationaliteit van de wereld aan. Hij gaat zelfs zijn dienstplicht in het leger van de wereld vervullen.

De kolonist werkt evenhard in deze wereld, maar altijd onder vaderlandse vlag. Hij legt beslag op de wereld in de naam van zijn vaderstad. Hij maakt van de kolonie in deze wereld een hemels domein. Hij plant de banier van Christus, die van deze wereld zegt: Mijn!

Christenen emigreren naar de wereld als ze de wereldse stijl, de wereldse taal, gewoonten, plichten en rechten aanvaarden. Wereld-

gelijkvormigheid wil zeggen dat men de koffers inpakt om te emigreren. Wij moeten echter niet gaan emigreren maar wel koloniseren, in de wereld een bruggehoofd opbouwen, een factorij stichten. Niet omdat we denken dat Christus onze hulp nodig heeft, want Hij heeft de wereld reeds overwonnen; wij koloniseren in opgeëist gebied. Maar wel omdat Christus ons de opdracht gegeven heeft om als zijn medewerkers inderdaad te koloniseren.

De factorijen der christelijke kolonisatie in deze wereld noemt men tegenwoordig wel eens christelijke ghetto's. Men propageert de **doorbraak** van alle eigen werk en eigen stijl in deze wereld. Zo breekt men het komend Koninkrijk. Emigreren willen de mensen en ze verachten het koloniseren en de gedachte aan de Rijkséénheid tussen hierboven en hierbeneden. Dat is wereld-gelijkvormigheid. Het hart is niet langer aan het eigen hemels vaderland verpand. Waar zou men dan de kracht kunnen vinden om de eigen stijl en eigen taal te bewaren en de eigen taak te zien en te volbrengen?

IV.

Hoe men ook het vraagstuk van de wereld-gelijkvormigheid beziet, steeds komt men weer tot de conclusie dat ons eigen ideaal ontbreekt en dat we onze eigen taak niet verstaan, indien we maar steeds weer van deze probleemstelling uit gaan. Ten diepste ligt aan deze probleemstelling ten grondslag een geringachten van de duidelijkheid van Gods Woord en bevelen in ons leven. De vertrouwde dagelijkse omgang met de Bijbel is dan te weinig de **vormkracht** van ons leven, de dunamis van ons doen en laten. Dáár ligt het begin van de wereld-gelijkvormigheid. We lezen de Schrift nog wel, maar de Schrift **regeert** ons niet langer op de weg ten leven. Dan verliezen we vanzelf de schriftuurlijke stijl en nemen we langzamerhand het schema over van deze wereld, die voorbij gaat.

Het hoofdstuk waarin Paulus over de wereld-gelijkvormigheid schrijft, Romeinen 12 eindigt met de woorden: „Laat u niet overwinnen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede”.

Paulus zegt dus niet alleen: zet u schrap tegen de tijdgeest; hij verlangt ook positieve **opbouw**. En dat is het wat we nodig hebben. Het schrapzetten tegen de tijdgeest hebben we wel veel gedaan in onze kerken. Maar van opbouw is nog maar weinig sprake. En dan heeft schrapzetten weinig zin, dan ziet een jongere generatie immers geen reden om zich schrap te zetten.

In Romeinen 12 schrijft Paulus over de wereld-gelijkvormigheid niet meer dan een halve zin. Het hoofdstuk zelf gaat over de positieve Christelijke levenswandel. We moeten heel ons leven, en Paulus noemt daarbij met name onze lichamen, stellen in de dienst van God: dat is pas ware godsdienst. Wie eenmaal ziet welk een taak hier ligt, die zal het probleem van de wereld-gelijkvormigheid voor altijd een vreemde, onbegrijpelijke zaak gaan vinden.

J. STW.

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr.
H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:

H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:

Ds. D. van Dijk, Groningen
Drs W. K. van Dijk, Groningen
P. A. Hekstra, Rotterdam
Dr. D. Holwerda, Groningen
Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
Mr. Dr. J. Meulink, Enschede
D. W. L. Milo, Nunspeet
Drs. G. Puchinger, Utrecht
Drs. H. R. Rookmaaker, Amsterdam-Z.
Ir. J. Stellingwerff, Eindhoven
Ds. B. Telder, Breda
Ds. C. Vonk, Schiedam
Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam

Economische aspecten*)

II

Het beeld van het internationale leven is weer meer bewogen geworden, dan de laatste jaren na Korea het geval was. De spanningen zijn weer toegenomen. In ons vorig artikel noemden wij reeds de spanningshaard in het Midden-Oosten. Wij hadden ook nog kunnen wijzen op de gebeurtenissen in Polen en Hongarije, waarbij zich het opvallende verschijnsel voordeed, dat in deze landen een oppositie tegen Rusland zich baanbrak, waarin op explosieve wijze ongetwijfeld de vrijheidswil van deze satellietlanden zich een uitweg zocht.

Zonder dat we dit nu alles nader gaan detailleren kan toch wel worden opgemerkt, dat deze meer labiel geworden internationale toestand niet nalaat ook een zekere deprimerende, remmende invloed uit te oefenen op de economische situatie in de vrije wereld in het algemeen.

In Noord Amerika staat men hier en daar, b.v. in de automobiellindustrie, voor een opmerkelijke teruggang in productie. Ook al komen uit ditzelfde Noord Amerika gelijktijdig de berichten van een verwachte voortduur van de hoogconjunctuur, toch neemt algemeen het gevoelen toe, dat met een zekere teruggang gerekend dient te worden.

Zo is het ook hier te lande. In de tabel, die geplaatst is achter het Advies inzake de bestedingen van de Sociaal Economische Raad, betrekking hebbende op de situatie op de arbeidsmarkt in de jaren 1956 en 1957 is men er ook van uitgegaan, dat tegenover een vermindering van het aantal werklozen in 1956 nog met 14000 man, voor 1957 ermede gerekend dient te worden, dat het aantal werklozen met 9000 zal toenemen. Hieruit zou dus, terwijl men verwacht, dat dit proces zich in 1958 zal voortzetten, een zekere ontspanning op de arbeidsmarkt kunnen resulteren, waarvan men het begin reeds meent te kunnen waarnemen. Bestedings- en investeringsbeperking zullen ongetwijfeld niet nalaten hun invloed te doen gelden.

Voordat wij evenwel ons meer uitsluitend gaan bezig houden met het economisch gebeuren in eigen land, willen wij toch vooraf nog iets nader ingaan op de internationale economische aspecten en dan met name van West Europa. Op 25 Maart j.l. toch hebben de ministers van buitenlandse zaken van de volgende 6 landen, die samen het z.g. „Klein Europa” vormen, België, Nederland, Luxemburg, West Duitsland, Frankrijk en Italië te Rome twee verdragen ondertekend, die van grote moeilijk te overschatten betekenis kunnen zijn voor het economisch leven van deze landen, zelfs voor hun gehele nationale bestaan. Het ene verdrag betreft het vormen van een Gemeenschappelijke Europese Markt, een Economische Gemeenschap. Het tweede verdrag betreft de vorming van een Europese Gemeenschap voor de Atoomenergie.

Voor de ene zaak heeft men de naam „Euromarkt” uitgedacht en voor de andere „Euratom”. Men kan niet zeggen, dat met name dit verdrag van de „Euromarkt” met onverdeelde enthousiasme is begroet, zodra uit de sfeer van geheimzinnigheid, die de voorbereiding ervan omgaf, het een en ander tot de pers begon door te dringen.

Het verdrag is weliswaar getekend, maar het behoeft toch nog de goedkeuring van de respectieve parlementen in deze 6 landen. Mocht deze worden verkregen, dan moet er inderdaad ernstig mee worden gerekend, dat dit verdrag van de Euromarkt het economisch leven van deze 6 deelnemende landen zeer aanzienlijk zal gaan veranderen. Het is dan ook wel van belang het nader te bezien. Men dient deze gehele materie aan onder de benaming van Economische integratie. Onder integratie hebben wij naar de woordbeteke-

*) Boven ons eerste artikel stond abusief als titel „Economische levensbelangen” in plaats van „Economische Aspecten”, als door ons was bedoeld. Hoewel met levensaspecten ook levensbelangen gemeoid zijn, geven wij toch hier de voorkeur aan het woord aspecten vanwege het tijdgebundene bij de waarneming en beoordeling van de zaken, die in bespreking komen.

nis te verstaan het zich begeven in of het opgenomen worden in een geheel of verband. Het wijst dus op éénwording.

Dit Verdrag van de Euromarkt was geen volstrekt novum. Integendeel het was een voortborduren op een stramien, waarop reeds enige jaren geleden in 1952 het patroon van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) was geplaatst. Het zijn dezelfde deelnemers aan deze Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, die nu ook het Verdrag voor de Euromarkt hebben ondertekend. Dit wijst er toch wel duidelijk op, dat de Euromarkt moet worden gezien als een vervolg op de Gemeenschap voor Kolen en Staal, thans uitgebreid tot de overige sectoren van het bedrijfsleven, zodat letterlijk alles er onder valt. Schuman, die in Frankrijk minister van buitenlandse zaken was ten tijde van het op stapel zetten van de EGKS en die de geestelijke vader is van dit project, noemde destijds reeds deze Gemeenschap voor Kolen en Staal een eerste stap naar waarlijke Europese integratie. Men beoogde daarbij Organen te scheppen van zuiver supranationaal karakter. Het plan Pleven voorzag dan ook in een Europese Defensie Gemeenschap, (EDG), waarbij nog zou komen een Europese Politieke Gemeenschap (EPG), hetgeen samen de overkoepeling zou vormen van deze creatie, het supranationale Klein Europa. Doordat de Franse Assemblee het Verdrag van de Europese Defensie Gemeenschap, dat in Mei 1952 was getekend, in Augustus 1954 verwierp, ging deze droom van het Verenigd Klein Europa niet in vervulling. Jean Monnet, de eerste voorzitter van de Hoge Autoriteit van de Europese Kolen en Staalgemeenschap vond in de oppositie, die in Frankrijk zich openbaarde tegen deze Europese integratie, aanleiding om zijn ambt neer te leggen. Hij nam toen het initiatief voor een comité van actie om te komen tot de Verenigde Staten van Europa.

Men ziet daarin duidelijk, welke politieke doeleinden hier worden nagestreefd. Doch al betekende deze Franse verwerping van de EDG een streep door de rekening van hen, die droomden van een Verenigd Europa, daarmee was allerminst gezegd, dat daar-

mede deze zaak van de baan was. Het vervolg heeft ons dit dan ook wel bewezen. In Juni 1955 kwamen de ministers van buitenlandse zaken van de 6 landen, die deelnamen aan de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, te Messina bijeen om in de plaats van Jean Monnet een nieuwe voorzitter te kiezen. Bij die gelegenheid kwam toen tevens ter sprake, wat men nu zou kunnen doen voor de voortgang van de Europese éénwording. Aan deze besprekingen gaf een memorandum van de Beneluxlanden leiding, waarin bepaalde economische maatregelen werden voorgesteld. Hoewel met name Frankrijk en West Duitsland deze Benelux suggesties met grote terughoudendheid en scepsis ontvingen, werd toch besloten, dat een Commissie samengesteld uit regerings-gedelegeerden onder leiding van de Belgische minister van buitenlandse zaken Spaak zou gaan bestuderen, welke wegen zouden kunnen worden ingeslagen om te komen tot een nauwere economische samenwerking tussen de landen van Klein Europa, op het gebied van verkeer en energievoorziening, waarbij de atoomenergie de bijzondere aandacht zou hebben, terwijl tevens zou worden nagegaan of het mogelijk zou zijn een gemeenschappelijke markt te vormen. Nog in hetzelfde jaar 1955 kwam de commissie Spaak met een voorlopig rapport gereed. Het plan voor de Euratom, de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie werd in Februari 1956 door de ministers van de landen van de Kolen- en Staalgemeenschap te Brussel besproken. Op 27 April 1956 werd het rapport-Spaak gepubliceerd en in een op 29 en 30 Mei daaropvolgende te Venetië gehouden conferentie van de ministers, behandeld.

Men ziet de zaak werd met grote voortvarendheid ter hand genomen. Volgens besluit van de Conferentie te Venetië begonnen vervolgens gedelegeerden van de 6 landen wederom onder leiding van minister Spaak in het kasteel „Val Duchesse” („Hertoginnedal”), in de omgeving van Brussel, met de opstelling van de concept-verdragen. Dit voorbereidende werk leidde tenslotte ertoe, dat op 20 Februari van dit jaar op een te Parijs gehouden vergadering van de ministers der 6 deelnemende landen een definitieve overeenkomst werd bereikt. In een volgend artikel hopen wij de inhoud van het verdrag te bespreken om daarna onze beoordeling ervan te geven.

P. GROEN.

Einde van een Kuypertiaanse wereld

H. M. van Randwijk: „Een Zoon begraaft zijn Vader”
Uitg. G. F. Callenbach N.V. te Nijkerk. 1938.

VI: Inhoud

We ontkomen er thans niet aan iets mede te delen over de inhoud van het boek. Eerst daarna kunnen wij er onze houding nader tegenover bepalen.

H. M. van Randwijk heeft zich, na uitnemend verzet tegen de Duitse Bezettende Macht te hebben geleverd gedurende de Oorlogsjaren, als één der leiders van de z.g. Doorbraak doen kennen. Mede daarom interesseren ons zijn uitingen van voor 1940 des te meer.

Van Randwijk geeft in dit boek een scherpe en soms onbarmhartige, bijna steeds antithetische analyse van het vooroorlogse gereformeerde leven, zoals dat met name zich afspeelde in de kringen van Kuypers volgelingen, met andere woorden dus, in onze eigen kerk voor 1944! Hij typeert op realistische en soms ironische wijze het verburgerlijkte Neo-Kuypertisme, zoals dat door middel van zijn vele functies en organisaties bloeide tussen beide wereldoorlogen.

Hij weet in dit boek „de kleine luyden” in hun ongeweten zwakheden te treffen en onder meer hun tot clichés geworden termen aan de kaak te stellen, voor iedere gelegenheid een vaste uitdrukking gebruikende, liefst in woorden die ook Kuypert gebruikt had of althans zou hebben kunnen gebruiken.

Het is vooral de oude heer Hagendoorn die zo getekend wordt, en zijn uitgroeiende, jubilerende zaak is het symbool van de toen-

malige gereformeerde wereld; deze was groot geworden, maar innerlijk toch aan verval onderhevig. De bloei van de zaak leek meer dan ze in werkelijkheid was: „Ondanks de glorie van dit jubileum kon hij zich niet ontworstelen aan de angst dat het een soort aftocht zou worden, zij het dan met ere. De grossierderij dreigde overbodig te worden. Niemand wist beter dan hij zelf hoe de stichting van de zes filialen eigenlijk maar een schijnbeweging was, die naar buiten de groei moest demonstreren, maar naar binnen de schokbreker moest zijn bij een mogelijke likwidatie. Opheffing wegens zinloosheid. Het klonk triest. Geld was er genoeg, maar de reden van bestaan werd met de dag kleiner”. (pag. 15).

We ontkomen niet aan de indruk dat dit het oordeel van H. M. van Randwijk, reeds in 1938, was over de georganiseerde gereformeerde wereld, zulks in navolging van vele Barthianen, die in Nederland uit de gelederen gerecrueteerd waren van hen die reeds in Kuypers dagen met lede ogen de vestingbouw van Kuypert aanzagen.

Wat de critiek betreft zijn de Barthianen in nog heviger mate door de meeste Schilderianen gevolgd. Maar juist daarom verdient de visie van Van Randwijk een nauwkeurige bestudering!

Ernstiger voor de oude heer Hagendoorn was dat ook in zijn persoonlijk leven zich een onvermoede crisis voordoet. Eigenlijk ziet zijn wereld er eenvoudig uit. De Kuypertiaanse antithese doet hem de wereld rondom hem in de dagen van Colijn nuchter en sober zien:

„Het wereldbeeld van den ouden heer Hagendoorn werd beheerst door een lijn en snede, die ontsprongen aan de eeuwigheid, een even scherpe en onverbiddelijke scheiding maakte tussen de mensen als het Woord des Heren dat deed op de derde scheppingsdag tussen land en water. Aan de ene kant wist hij zichzelf één met de gelovigen van alle eeuwen, de kerk, de christelijke politiek en school, met alle actie en organisatie die, zoals hij het noemde, „de banier des kruises” voerde. Aan de andere zijde woelden de heidenen, de vijanden van Gods kerk, de farao van Egypte, Pilatus, Nero, Alva, Marx, Lenin, socialisme, bioscoop en speciaal in zijn branche coöperatieve in- en verkoopverenigingen. Hagendoorn noemde zijn kant het Koninkrijk Gods of het heilig erf, de andere zijde heette kortweg wereld”. (pag. 17—18).

Twijfel vangt echter vaak dicht bij huis aan. Het betrof in dit geval zijn zoon Philip, die hem eigenlijk zou moeten opvolgen in de zaak, maar die daar geen ambitie voor had: „Wat zijn zoon Philip betrof, hij wist hem geen plaats te geven aan één van beide zijden. De streep ging dwars door hem heen, hij stond er als 't ware tegen gekruisigd. Hij liet zich niet indelen, hij vocht niet, maar er werd over hem gevochten, hij ving de slagen op van twee kanten, een stukje niemandsland. Soms had Hagendoorn medelijden met hem, wanneer hij zelf zich koesteren mocht in het licht van het zegepralende Koninkrijk Gods, dan weer verweet hij hem lafheid en ongehoorzaamheid, gedachtig het woord van Jezus, dat wie niet vóór is, tegen gerekend moet worden. Maar altijd maakte het hem onrustig, wijl hij besepte dat zijn oordeel nooit helemaal klopte, omdat hij hem nergens thuisbrengen kon, omdat het in volstrekte zin onordelijk was, en wanorde verdroeg hij niet, in zijn zaak niet, in de kerk niet en in de natie niet. Daarom stond hij, zes en zestig jaar oud, nog aan het hoofd van de firma, daarom was hij dolerend en anti-revolutionair. Philip was het één noch het ander”. (pag. 18—19).

Philip gelooft niet meer aan de gereformeerde wereld zoals de vader die beleefde en mee had opgebouwd. In feite maakte hij zijn vader nog in stilte onvermoed onzeker tegenover die wereld, en tegenover zich zelf: „Was er iemand tegenover wie hij zich onzekerder voelde dan tegenover zijn zoon?” (pag. 23). De zoon Philip was eigen wegen gegaan; hij had zijn latere vrouw ontmoet op de weekendconferenties van de pacifisten en hij vond „het gebroken geweepte” als teken van antimilitairisme op de revers, eerbarder dan de officierssterren van zijn broer Conrad. Philip wist zich op de vlucht voor zijn Calvinistische opvoeding. Want wat de gereformeerde opvoeding in Kuyperiaanse trant ook ten gevolge had gehad bij Philip, niet een gereformeerde overtuiging, geen streng Calvinistisch karakter of een levenswandel naar Kuyperiaanse stijl!

Door het verhaal heen tekent Van Randwijk de paradoxale, tegenstrijdige gevoelens van de zoon jegens de Vader: hij heeft respect voor zijn vader (pag. 67) maar tegelijkertijd is er schuwheid tussen de vader en de zoon (pag. 53) en de zoon haat de typisch Kuyperiaanse „triumphale deemoedigheid” (pag. 48) van de vader. „Een uniform inplaats van een mens” (pag. 53) typeert de jonge Philip Hagendoorn zijn vader, die mee groot en welvarend is geworden in de kring der Kuyperiaanse „kleine luyden”, die zich inmiddels groter waren gaan gevoelen dan de „grote luyden”.

Tegen die achtergrond speelt zich het stille geestesconflict af tussen vader en zoon, dat zij geen van beiden tot een oplossing weten te brengen, en dat ook tussen hen onopgelost blijft. De jonge Philip Hagendoorn weet geen weg meer met de bekende gereformeerde, Kuyperiaanse „verworvenheden”, hij wantrouwt de decors van deze wereld, al verstaat hij ook wel dat iedere wereld zo zijn decors nodig heeft en ook metterdaad bezit (pag. 80).

Op zijn wijze spreekt hij inzake zijn geestelijke erflaters uit, wat Arthur van Schendel in zijn sublieme roman „De zeven tuinen” (1939) de zoon Jacob laat zeggen: „Het is een vloek geboren te worden bij rijke ouders”. (pag. 125).

De oude heer Hagendoorn wil er niet aan dat zijn zoon een andere levensrichting kiest dan die van het geloof der Kuyperianen, maar hij vindt de weg niet meer naar het hart van zijn zoon. Hij mijmert er dagelijks over, maar spreekt zich niet meer uit, gedachtig aan „het honderdmaal vastgelopen gesprek”. (pag. 54).

De jonge Philip, getrouwd met een vrijzinnig meisje, kiest al ras de richting van een Christendom, zoals dit door velen wordt voorgestaan of doorleefd, die onder de invloed van Karl Barth en zijn geest geraakten, ook al was Philip er de man niet naar zich werkelijk om Karl Barth druk te maken, maar dat kan bij de geestverwanten van Karl Barth, zo men weet, zeer wel samen gaan. Philip blijft formeel behoren bij de gereformeerde kring, al zien velen hem daar als een afgedwalde. Hij haat de gereformeerde mentaliteit. Hij ontdekt er zelfs iets dat ook de doctrinaire communist kenmerkt: de stille maar besliste vijandigheid jegens wie over de gang van zaken in eigen kring anders denkt dan de andere kringgenoten. Het gereformeerde beginsel heeft hij wellicht nooit gekend. Zou het hem ooit van hart tot hart zijn uiteengezet? Of achtte men de groei daarvan in het hart van een jongen, binnen Kuyperiaans milieu opgevoed, een vanzelfsprekendheid? Hij heeft in dezen echter niets nadrukkelijks ontvangen en toch verwacht men ook van hem de Kuyperiaanse levens- en wereldbeschouwing. Nu verwijt men hem in stilte dat hij deze niet neemt voor wat deze wil zijn.

Doch één ding doorziet hij heel scherp: met het gereformeerde leven klopt iets niet. Het is te uiterlijk geworden, het raakt bij velen het hart van de mens niet meer. Maar ook in zich zelf heeft de zoon een strijd te strijden, al richt hij zich voor de oplossing ongemerkt naar de Barthiaanse kim: „God zal mij moeten vinden, hier waar ik ben, dacht hij. Ik meende Hem te zoeken en ik ontliet Hem. Hij zocht mij, maar ik vond niets dan mijn leege voetstap. Vluchtte ik voor hem uit? De zonde ontlopen is de genade ontlopen”. (pag. 143).

De Vader sterft kort na zijn jubileum, nog vrij plotseling, al zag men zijn einde naderen. Ook dan overpeinst de zoon: „We zijn elkaar vreemd gebleven tot nu toe” en met bijna schampere stugheid uit hij zijn leed met de woorden: „Ik heb hem al uitgeluid”. (pag. 201—202).

Eerst nu komt de moeder naar voren, die wij leren kennen als een bijzonder fijne vrouw. Reeds eerder had Van Randwijk over haar opgemerkt: „Maar een vrouw is anders dan een man. Ten slotte is het kind haar meer waard dan de zaak of de idee”. (pag. 56). Bij de dood van de Vader voegt Van Randwijk er nog aan toe: „Ze had nooit veel aandacht gevraagd voor zichzelf, ze was naast haar man altijd in de schaduw gebleven, vooral toen de kinders ouder werden, eigenlijk was ze nooit zelfstandig naast hem opgetreden, ze was de glans, hij het voorwerp, bescheiden en ingetogen, de verklaarster van hetgeen vader gebod, zijn verdedigster en gedurende een heel leven, verborgen voor het oog van de kinderen, zijn troosteres en toevlucht voor alles wat ook hij aan menselijke behoefte nodig had”. (pag. 203).

Als de kinderen bij elkaar zijn na de dood van de Vader, spreekt de Moeder als het ware een apologie uit van de levensopvattingen van de Vader. Van Randwijk geeft zo althans een oplossing aan de moeilijkheid van zijn tamelijk eenzijdige tekening van de Vader en betoont zich een aanvaller die ook de tegenpartij eerlijk wil recht doen. Het is als wil Van Randwijk ten slotte toch zeggen:

ook het door mij weggeworpen Neo-Calvinisme van Hagendoorn bevatte toch meer dan dode traditie en burgerlijke zelfgenoegzaamheid. Daar was bij al zijn feilen en gebrek aan persoonlijk getuigenis jegens wie hem het naaste stonden toch de intieme verhouding tussen hem en God: „Er zijn heel wat dingen die jullie van je vader nooit geweten hebben, zei ze. Nu hij van ons heengegaan is zal ik er jullie nog veel over spreken, als God me de tijd laat. Hij zal daardoor al dicht bij ons komen...” (pag. 204). Ze wijst op de vroeger psalmen zingende vader achter de kar, toen hij nog jong en arm was: „Als hij thuis kwam vertelde hij hoe hij soms achter de kar psalmen had loopen zingen, zooveel ruimte maakte de Heere dan voor hem, en later heeft hij me weleens gezegd, toen was de uitbreiding er al... en van het één kwam het ander... toen zei hij wel eens: het is in het kantoor moeilijker zitten dan ooit het loopen achter de handkar geweest is... Maar dan schaamde hij zich weer om zijn zwakheid en ondankbaarheid...” (pag. 205—206). De Moeder vervolgt: „...Dat is het eerste en dan dit: zijn gebed voor jullie, voor jullie alle drie en... ik mag het zoo wel zeggen, voor één van jullie het meest... want die had het ook het hardst nodig... Van jullie geboorte af deed hij het, en toen Philip Tine leerde kennen en jij, Piet, er bij kwam, voor jullie ook... Het is vanavond de eerste avond dat dat gebed niet meer geboden wordt... ik weet zeker de eerste avond, want waar we ook waren en hoe vol hij kon zitten met andere dingen... hij vergat het nooit... En het is vooral daarom dat ik jullie nou zooveel eenzamer zie dan voorheen... Het gebed des rechtvaardigen vermag veel... de Schrift zegt het...” (pag. 206).

De zoon ziet, staande aan het doodsbed van zijn Vader, vooral na de toespraak van zijn Moeder, nu nog andere zijden van het bestaan van de gestorvene, maar vooral: „Nu heeft dan eindelijk zijn vader de uniform afgelegd, hij kan nu met hem praten, nu de opgeprikte onderscheidingsteekenen, die telkens opnieuw misverstand wekten, verdwenen zijn”. (pag. 213).

De plechtigheid rondom de groeve doorleeft Philip weer vanuit zijn ergernis jegens alle vertoon waaronder het leven van de gereformeerden in Nederland bedolven is geraakt: „Op de begraafplaats heerscht de drukte van een openluchtsamenkomst” (pag. 213) en natuurlijk moet uitgesproken de ene neef van de overledene die Tweede Kamerlid is weer op het graf spreken. Philip blijft ook aan het graf een vreemde binnen deze kring: „Armer dan de minste van hen die rondom de groeve staan is Philip”. (pag. 218).

Zeker, ook de zoon lijdt zijn smart en strijdt om helderheid. Als in een visioen echter licht in hem op dat hij niet slechts aan het graf van zijn Vader staat, maar aan het graf van een stervende generatie, die voor goed voorbij is, aan het graf van een stervende tijd, het stervende Neo-Kuyperiaanse tijdperk: „En plotseling herkent Philip het als een beeld van een waanzinnig ondergaande tijd, waaraan zij allen schuldig staan. En dan weet hij dat wat hier door hem begraven wordt veel meer is dan een mens, het is een wereld, het is de zekerheid en de triump van allen, die, vroom of onvroom, niet voor de decors getuimeld zijn, waarmee deze wereld haar afgronden camoufleert”. (pag. 221).

(Wordt vervolgd).

G. PUCHINGER.

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op girorekening 233117 t.n.v. Drukkerij Steenberg Zeist, met bijvermelding voor „Opbouw”.

Abonnementsprijs: f 5.- p. halfjr. - f 10.- p. jr. Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.

Uit de praktijk der godzaligheid

In deze rubriek : „Uit de praktijk der godzaligheid”, hoop ik geregeld een artikelje te schrijven, dat zich bezig houdt met het dagelijks leven van Gods volk. Daarin zullen ter sprake komen dingen, die betrekking hebben op hun verkeer met den Heere, zowel als zulke, waarin het gaat om de houding, die zij hebben aan te nemen tegenover de mensen.

Gaarne zal ik uit de kring van de lezers onderwerpen krijgen opgegeven in de vorm van „vragen”. Laat men bij het stellen van die vragen maar niet te angstvallig zichzelf afvragen of daarin nu wel aangesneden wordt een onderwerp, dat past in deze rubriek. De grenzen zullen niet al te nauw worden getrokken. Men vrage maar.

Ik heb 't voorrecht, dat ik voor het eerste stukje reeds een vraag heb gekregen. Zij luidt aldus :

„Hoe hebben we ons de verhouding in te denken die er bestaat tussen het lijden der mensen en de macht van Satan. Christus noemt hem de overste dezer wereld — briesende leeuw etc. En de geschiedenis van Job leert ons hoe hij gebiedt — onder Gods toelating — maar dan toch gebiedt over de storm — de roofinvallen — het doden der kinderen van Job en het lichaam van Job. Al dient dit alles misschien zonder Job het weet tot meerdere glorie van God die wordt verheerlijkt door Job's „de Heere zij geloofd” — wat te denken van de radeloze moeder die haar kinderen niet terug krijgt — al komen er later andere.

En ook nu weten we van sterfgevallen waarbij ouders, die veel betekend voor Gods Kerk, jong worden weggenomen en stervend hun kinderen aan God opdragen maar waar die kinderen door ongelovige familie opgevoed niet meer in 's Heeren wegen wandelen.¹⁾ Het lijkt dan alsof Satan afbreuk doet aan Gods werk en dat hij daarin niet belemmerd wordt. Ik denk niet speciaal aan het lijden om des geloofs wille bij martelaren e.d. Dit lijden heeft Christus zelf voorspeld. Het lijkt wel alsof er een permanente strijd is tussen God en Satan om de zielen en de gezondheid der mensen en dat nu de één dan de ander het wint. Als we zeggen — ja maar Satan wint slechts onder Gods toelating en bestel — dan bevredigt dit ons toch niet. Evenmin het feit dat God zijn kinderen soms uit liefde moet kastijden — daarvoor zal Hij toch de Satan niet gebruiken — geeft een oplossing.”

Tot zover de vraag.

Ik zou daarop het volgende willen antwoorden :

Dat de Satan een rol speelt in het leven van Gods volk is uit de Schrift meer dan duidelijk. 1 Kronieken 21 : 1 laat duidelijk zien, dat hij ons rechtstreeks, door zijn boze inblazingen, tot zonde kan aansporen. Uit Lukas 13 : 16 blijkt, dat hij ook ziekte in ons leven kan brengen. Als Petrus zegt, 1 Petrus 5 : 8, dat de duivel rondgaat als een briesende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden, zal dat wel in de eerste plaats zien op rechtstreekse pogingen van den duivel om de gelovigen tot zonde en ongelof te brengen, maar het houdt ongetwijfeld ook in, dat hij door ziekte en tegenslagen, door de boosheid van de mensen hen uit het rechte spoor kan zoeken te dringen.

De geschiedenis van Job laat ons zien, dat hij bij zijn pogingen om Job tot ongelof en goddeloosheid te brengen, zelfs de beschikking heeft over storm en onweer en vijandige mensen.

Dat Satan ontzaglijk veel in de wereld te zeggen heeft blijkt wel uit de naam, die hij draagt : „overste dezer wereld”, Joh. 14 : 30 en andere plaatsen.

In Zondag 1 belijden wij, dat Christus ons heeft verlost uit de heerschappij des duivels. Daarmee spreken wij uit, dat wij om onze zonde in de macht van den duivel waren gegeven. Wat van den enkelen mens geldt, geldt

¹⁾ Denk hierbij aan de geschiedenis van Maurits v. Hal tijdens de afscheiding. Eveneens aan die van Willem van de Bergh die ook jong stierf, waarna zijn kinderen die de opvoeding der ouders moesten missen weer afvielen van het geloof. Ik weet meerdere gevallen uit deze tijd die ik liever niet bij name noemen wil.

ook voor de wereld : „om der zonde wille gegeven in de macht des duivels” ; zo is hij geworden : „de overste dezer wereld”.

Maar laten wij, als wij deze dingen zeggen twee dingen niet vergeten.

In de eerste plaats : deze macht van den duivel is nooit soevereiniteit.

Souverein is en blijft God alleen.

De Satan is in al zijn doen en laten onderworpen aan den Heere Heere.

In de geschiedenis van Job blijkt dat heel duidelijk.

Bij David evenzo. In 1 Kron. 21 : 1 staat, dat Satan David aanporde. In 2 Samuël 24 : 1 leest ge, dat de Heere dat deed.

Satan is in al zijn boze woelen toch dienstknecht des Heeren en kan niet anders dan uitvoeren de Raad des Heeren.

Het is in strijd met de Schrift te zeggen, dat Satan over een zekere vrijheid beschikken zou om boze dingen te doen tegen 's Heeren volk, dingen die geen plaats hebben in Gods Raad.

Als de Joden Jezus aan 't kruis brengen, dan is dat Satans werk, maar Petrus zegt, dat het is geschied naar de bepaalde Raad en Voorkennis Gods.

Als de boze broers Jozef naar Egypte verkopen, dan is het, naar Psalm 105 : 17, toch de Heere, door Wien Jozef naar Egypte gezonden werd. Het is daarom niet goed te zeggen, zoals in deze vraag gedaan wordt : „Het lijkt wel alsof er een permanente strijd is tussen God en Satan om de zielen en de gezondheid der mensen en dat nu de één en dan de ander het wint”. Daardoor toch wordt de indruk gewekt als zouden er twee zelfstandige machten in de wereld zijn, „de Macht van het licht”, en de „Macht van de duisternis”, die met afwisselend succes elkander bekampen.

Zulk een voorstelling van zaken doet te kort aan de majesteit Gods.

De Satan is volledig, bij al zijn woelen, ondergeschikt aan den Heere.

In de tweede plaats moeten wij niet vergeten, dat door het werk van onzen Heere Jezus Christus de machtspositie van den Satan, die hem om der wille van de zonde verleend was, in de hartader is getroffen. Colossenzen 2 : 15 : „En de overheden en de machten ontwapend hebbende, heeft Hij die in 't openbaar tentoongesteld en heeft over hen getriumpheerd”.

Doordat Christus onze schuld bij God heeft betaald, is weggeslagen de grond, waarop God ons, en met ons de wereld, in de macht van den duivel gegeven had.

Zijn machtssoefening is nu als het nadeinen van de wateren van de oceaan, nadat de storm is gaan liggen.

Dat kan nog geweldig genoeg zijn, maar het houdt op.

Straks zal het heten, Openbaring 11 : 15 : „De koninkrijken der wereld zijn geworden van onzen Heere en van Zijn Christus, en Hij zal als koning heersen in alle eeuwigheid”.

Aan Christus is nu reeds gegeven alle macht in hemel en op aarde. De Satan kan zich daartegen verzetten, hij kan nog kwaad stichten, maar Christus heeft hem aan de teugel — Hij kan nog wel dingen doen met de bedoeling het Koninkrijk van Christus afbreuk te doen ; zelfs kan het ons toeschijnen, dat hem dat ook gelukt, maar in werkelijkheid kan hij niet anders dan, ook door die

dingen, het Koninkrijk van Christus dienen.

Nu kunnen wij nooit uitmaken of en in hoeverre de Satan zijn hand heeft in wat Gods volk overkomt. Wij kunnen niet uitmaken of Satan de hand heeft gehad in 't sterven van Maurits van Hal of van Dr. v. d. Bergh of van wien van Gods kinderen ook, van wiens sterven wij zeggen : „Wat een slag voor de Kerk, voor het Koninkrijk Gods ; wat een slag voor die kinderen”.

Zelfs dan kunnen wij dat niet zeggen als, **zover wij kunnen zien**, dat sterven bittere gevolgen heeft.

Ik zeg opzettelijk : „zover wij kunnen zien”. Wij kunnen immers nooit uitmaken of b.v. de kinderen van Dr. v. d. Bergh de Heere wel zouden hebben blijven dienen als vader was blijven leven. Ik kan met evenveel recht zeggen : „De Heere heeft dezen broeder ervoor bewaard, dat hij de afval zijner kinderen zien zou”.

Maar —, daar hebben wij ook niets mee te maken.

Waarom wilt u toch zo graag weten welke rol de Satan speelt in de ziekte, in het sterven van Gods kinderen ?

Wij weten nu, door Gods openbaring, welke plaats Satan had in de moeiten van Job. Job zelf wist dat niet. Hij zag daarin de Hand des Heeren en hij heeft met den Heere daarover geworsteld.

Wij hebben niet met Satan te doen, maar met den Heere. Zeker, Hij kan ook den Satan gebruiken als Hij Zijn kinderen kastijden wil. Evengoed als Hij daar ook een boze buurman voor te werk kan stellen — maar **Hij blijft het**, Die ons kastijdt.

Ook wat de verzoeking tot de zonde betreft heb ik er niet mee te maken of die nu rechtstreeks van den Satan is, of in hoeverre de Satan daarin een rol speelt.

De Here heeft ons in Zijn Woord laten zien, dat de Satan er op uit is, Gods volk kwaad te doen, op alle manier.

Maar Hij heeft ons dat niet laten zien opdat wij ons in ons denken en in onze overleggingen met Satan zouden bezig houden als met een soort „tegen-god” tegenover den Heere.

Hij heeft ons die dingen gezegd, opdat wij zeer voorzichtig zouden wandelen. In elk opzicht.

Wat ons leven en onze gezondheid betreft zullen wij alles doen, wat mogelijk is om ons te hoeden voor alles wat voor dat leven, voor die gezondheid schadelijk zou kunnen zijn.

Wat de zonde betreft zullen wij ons hoeden voor alles, waarvan wij weten, dat het ons tot zonde zou prikkelen.

Petrus zegt, dat wij door de wetenschap, dat de duivel rondgaat als een briesende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden, er ons toe zullen laten dringen, nuchter te zijn en te waken, d.w.z. „de ogen open en op onze hoede”; wij moeten den duivel wederstaan, vast zijnde in het geloof, d.w.z. door al de dag te leven vast en zonder te twifelen uit dat heerlijke geloof, dat wij in Christus Gods kinderen zijn. — Dan kunnen wij rustig voortgaan. — In het geloof, ons hoedende voor alles, waarvan wij weten, dat het zonde is, of ons tot zonde kan brengen, of ons naar lichaam of ziel zou kunnen schaden.

Ons houden aan Christus en in Hem aan onzen God. Dan behoeven wij voor den duivel niet bang te wezen. Hij ook kan zich buiten God noch roeren noch bewegen.

En —, van de liefde Gods, die daar is in Christus Jezus onzen Heere, kan ons ook de duivel niet scheiden.

D. v. D.

KAMPEREN (3)

III

Om achter het stuur te mogen zitten heb je een rijbewijs nodig ; wil je in Nederland kamperen dan heb je een kampeerkaart nodig. Daar kom je niet onderuit. Heb je dus plannen om te kamperen dan zal je zo'n kaart moeten aanvragen.

Jullie weten het al wel : waar ambtenaren zijn horen papieren. Je moet om te beginnen naar het kantoor van de A.N.W.B. schrijven of er heen gaan. Daar vraag je om een formulier voor een kampkaart. Je vult het in, je doet er een pasfoto bij en stuurt het op

naar de Kampeerkaartcentrale. Deze centrale vraagt inlichtingen over je bij de politie, of je nooit appeltjes steelt en dergelijke. Is dat niet zo, dan krijg je van deze N.K.C. een kampkaart die je ieder jaar moet laten verlengen.

Je kan dan op de kampeerterreinen kamperen of, wanneer dat in de gemeentebepalingen staat, bij één of andere boer of op een terreintje dat de gemeente je aanwijst. Meer kan ik er niet over vertellen, want in iedere gemeente is dat weer anders.

Trouwens de bedoeling van de kampkaart was oorspronkelijk alleen maar dat je een

bewijsje in je zak had van de politie van de gemeente waar je woont, voor de gemeentebesturen van de plaats waar je wilt kamperen.

In de loop der jaren is het zo geworden dat haast iedere gemeente eigen regels heeft. Daarom moet je, voordat je ergens je tentje neerzet, eerst naar het politiebureau of het gemeentehuis gaan om te vragen hoe het zit, wat voor verordeningen er in die gemeente zijn.

Denk nu niet dat je met koffie ontvangen wordt want je moet in de meeste gemeenten nog betalen ook. Voor de kampeervergunning noemen ze dat. Ze zijn bang dat je niet rustig zult kunnen slapen als je er niet voor betaalt.

Deze kampeerbelasting is iets anders natuurlijk dan de huur die je voor het kamperen moet betalen aan de boer of aan de terreineigenaar. Gelukkig zijn er al enkele gemeenten waar deze belasting is afgeschaft, maar er zijn er ook nog waar je één gulden vijftig betalen moet.

Om op onze kampeerkaarten terug te komen: je begrijpt natuurlijk wel dat deze kaarten niet zeggen dat je kamperen kunt. Je kampeert wel, maar of je het goed doet is nog de vraag.

In de oorlog en vlak daarna zijn er erg veel mensen gaan kamperen die helemaal geen kampeerders, in de goede zin van het woord, wilden zijn. Het gevolg was dan ook dat veel eigenaars en gemeentebesturen zeiden: 'dat volk komt bij ons niet meer over de vloer', en daar zaten de goede kampeerders. Juist de mooiste plekjes waren vaak verboden terrein.

Er werden toen kampeerpaspoorten uitgevonden. Wanneer je nu bewijzen kan, dat je een kampeerder bent, krijg je zo'n paspoort en mag je in veel gemeenten weer binnen.

De kampeerders hopen, dat het binnenkort zo wordt, dat je in iedere gemeente met zo'n paspoort je tentje mag opslaan wanneer de eigenaar de toestemming geeft, zonder dat

een koddebeier z'n bonboekje voor de dag haalt. Een ander groot voordeel is dat er paspoortterreintjes zijn waar je meestal wel andere goede kampeerders kan aantreffen. Op de gewone kampeerterrainen vind je van alles, een ieder die een kampeerkaart heeft kan daar terecht.

Wanneer je zo omstreeks de 18 bent kan je bij de A.N.W.B.-kantoren een invulformulier aanvragen voor een kampeerpaspoort. Om nu te bewijzen dat je een goed kampeerder bent moet je een serie weekeindekampjes maken, zo is de officiële regeling. Van Zaterdagmiddag tot Zondagmiddag. Nu zullen jullie ouders daar niets voor voelen en het is gelukkig ook helemaal niet nodig om je dan bezorgd te maken. Schrijf dan op je invulformulier dat je uit principe geen weekeindekampjes maakt. De A.N.W.B. zorgt dan wel dat er een oplossing voor gevonden wordt.

Vergeet dus niet, dat er verschil is tussen kampeerkaarten en kampeerpaspoorten. De eerste krijg je zomaar zonder dat je moet aantonen dat je kampeerder bent.

Wie weet zijn er onder jullie al van die trekvogels die, schandalig genoeg, niets aan eigen land vinden en het in 't buitenland zoeken. Hoewel je in België en Frankrijk nog kamperen kunt zonder één of ander officieel stuk in je zak — wat ook niet zolang meer zal duren waarschijnlijk — is het wel prettig te weten, dat je bij een kampeerpaspoort ook een bewijsje kunt krijgen voor het buitenland, dat je kampeerder bent.

Denk er dus om, jongens en meisjes, wanneer je gaat kamperen: zorg dat je een kaart hebt. Het is niet leuk wanneer je na een paar dagen de kous op je kop krijgt, en je vader de rekening van de kantonrechter op z'n dak.

Dat was de kampeerder en de wet, de geschreven wet. Er is ook nog een ongeschreven wet namelijk, maar daarover de volgende keer.

G. DE LANGE.

Van hier en ginds

Onze hongerende mensheid

Enige tijd geleden publiceerde de UNO een rapport waarin o.a. een en ander werd meegedeeld over de situatie van de mensheid ten aanzien van de voeding.

We ontlene daaraan het volgende: Momenteel leven op de wereld 2.7 miljard mensen. Daarvan lijdt niet minder dan de helft aan zware ondervoeding. Deze helft der mensheid moet leven van in totaal 9% van het wereldinkomen. De andere helft — daartoe behoren alle blanken en praktisch alle christenen — beschikt over 91% van het wereldinkomen. Het gemiddelde maandinkomen van een in het arbeidsproces opgenomen Amerikaan bedraagt f 675.— van een Engelsman f 405.—, van een Indiër ruim f 24.—, terwijl de koopkracht van het geld voor allen ongeveer dezelfde is. De voor Europese begrippen onvoorstelbare armoede en ondervoeding veroorzaakt een zo slechte gezondheidstoestand dat de gemiddelde leeftijd van de mensen die tot de ondervoede helft der mensheid behoren, 32 jaar bedraagt. In Europa is dat 65 jaar; in de Verenigde Staten 75. De medische verzorging is navenant. In Afrika is één arts op gemiddeld 50.000 inwoners. Iedere dokter in Afrika heeft gemiddeld een gebied van 100 K.M.² te verzorgen. In West-Europa is er gemiddeld één arts op 1000 inwoners

„Miss a Meal“

Onder de indruk van de ontzaglijke hongersnood welke de helft der mensheid teistert is in Engeland een actie ontstaan om deze nood te helpen lenigen. Voor vijf jaar besloten 10 eenvoudige lieden in Engeland éénmaal per week geen middagmaal te gebruiken. In de tijd waarin ze dat anders gebruikten baden zij voor de hongerenden en het geld van de uitgespaarde maaltijd zonden zij op ten bate van de hongerenden. Deze actie breidde zich enorm uit. Momenteel doen er tallozen aan mee. Velen gaan eenmaal in de week in plaats van naar een restaurant naar een kerk om te bidden. In het eerste jaar kon men voor het zo bijeengebrachte geld op een plaats met

voeding van kinderen beginnen. In de streek waar deze wonen had het in drie jaar niet geregend en werden de kinderen met de honger dood bedreigd. In het vorige jaar werd voor de vele zieken een polikliniek ingericht waarin dagelijks 30 patiënten worden verzorgd. In dit jaar kan men er een predikant-dokter uitzenden. De genoemde beweging heet „Miss a meal“, „sla één maaltijd over“.

Film en jeugd

Het Duitse tijdschrift „Deutschen Lehrerbrieft“ stelde de vraag: Is de film een gevaar voor de jeugd? Prof. Dr. W. Villinger uit Marburg schreef in verband met deze vraag: Wanneer men weet, dat in de grote steden bijna alle kinderen tussen de 7 en de 14 jaar ongeveer éénmaal in de week een film zien, en wanneer men verder uit de ontwikkelingspsychologie weet, hoe voor het schoolkind de wereld der volwassenen steeds belangrijker wordt, dat het die met alle middelen wil begrijpen en dat de indrukken welke in deze fase der ontwikkeling worden opgedaan het diepste doordringen en het langst nawerken in het leven — dan behoeft het geen bewijs, dat het zich ontwikkelende wereldbeeld van zulk een jeugd veel meer dan door ouderlijk huis, school of kerk door de bioscoop wordt gevormd. Want de indringende kracht van de het gemoeds- en gevoelsleven en de phantasie opzweepende filmscènes is vele malen groter dan die van de oude en bekende opvoedende instanties en krachten.

Drukkerij Steenberg

ZEIST - TELEFOON 2452

Periodieken

Boekwerken

Handeldrukwerk

Alle kinderen beneden de 12 jaar worden, zoals wetenschappelijke onderzoeken hebben aangetoond, aan de film „uitgeleverd“ — we zien ze geheel verward of schreiend voor het doek, al naar de indruk welke zij ontvangen: — Wanneer zal men de verwoestende werking van de film in het volksleven eens gaan inzien? En wordt het niet hoog tijd dat alle christenen daarom tegen deze „cultuuruiting“ in haar concrete gestalte een hardgrondig neen zeggen?

Bisschop Berggrav over de kerk in Rusland

Bisschop Berggrav van Noorwegen publiceerde enige tijd geleden in „Kristeligt Dagblad“ een brief waarin hij o.a. schreef: In de Sovjet-Unie is een kerk welke zich slaafs onderwerpt aan een staat, — én aan zijn propaganda! — welke openlijk verklaart dat hij goddeloos is. Ja, deze staat is slechter dan goddeloos. In zoverre namelijk als zijn wetenschappelijke levensbeschouwing vijandig is ten opzichte van elke vorm van christelijk geloof.

Indien we daarom de godsdienst oefeningen van een kerk als de Orthodoxe bezoeken, daarin voorgaan of daaraan deelnemen, dan zijn wij op de grens van het plegen van verraad.

De kerk in Hongarije

Het Convent van de Geref. Kerk in Hongarije heeft de kerkelijke leiding van 23 oktober 1956 hersteld. Het uitvoerend comité, dat begin november door Prof. Pap en bisschop Ravasz werd gevormd is ontbonden. Bisschop Ravasz is opnieuw met emeritaat gegaan, Prof. Pap heeft behoudens zijn professoraat voor alle kerkelijke functies bedankt en het terugtreden van bisschop Bereczky in begin van november is ongedaan gemaakt, zodat bisschop Bereczky nu opnieuw de leiding heeft. De vluchtelingendienst van de oecumenische Beweging te Genève heeft zich nu in het bijzonder gericht op de 17.000 Hongaarse vluchtelingen in Joego-Slavië.

De kerk in Hongarije is weer de nacht der verdrukking ingegaan. Laten wij haar gedenken!

Predikanten en arbeiders

In het Gossner Haus te Mainz-Kastel wordt binnenkort een speciaal seminarie geopend ten behoeve van het kerkelijk werk in de industrie. Als leider van het instituut zal optreden de industriepredikant Symanofski. Men zal leergangen voor predikanten en vicarissen organiseren, die zes maanden duren. Deskundigen zullen voorlichting verschaffen omtrent industriële problemen, terwijl de cursisten bovendien door eigen arbeid in een bedrijf met de praktische vraagstukken in aanraking zullen worden gebracht. Drie maanden worden besteed aan het onderricht in de „theorie“, terwijl de overige drie maanden geheel aan de „praktijk“ zullen worden gewijd.

Een grondige kennisneming van de wereld van de arbeid door aanstaande predikanten is ongetwijfeld een goed ding.

Kerknieuws

Beroepen te Vrouwenpolder: cand. M. van Beveren te Amsterdam-West.

Aangenomen naar Pernis: cand. J. G. Meijer te Oldehove, die bedankte voor Goes, Buitenpost, Hijken-Hooghalen, Hoek, Terneuzen.

Verschenen

OPVOEDING EN ONDERWIJS

door A. JANSE

Uit de Inhoud:

Hoofdstuk

- 1 Vader
- 2 Onderscheid maken in de opvoeding
- 4 Moeilijkheden van jongens
- 7 Concentratie
- 8 Kind en gebed
- 10 Het vrijheidsprobleem....
- 12 De kerk bij het onderwijs
- 15 Het kind en de geschiedenis
- 17 Hoe kunnen onze kinderen de Psalmen verstaan.

289 pag. linnen band Prijs f 7,50

Te bestellen bij Com. v. Uitgave:
Broekslootkade 55, Rijswijk Z.H.